

Luther, Hitler, en de Joden

Ed Gaskin, “Martin Luther, the Reformation, and Christian Antisemitism”, *The Times of Israel*
<https://www.wayoflife.org/reports/luther-hitler-and-the-jews.php> , 27-8-2026

Alle Schriftaanhalingen komen uit de Statenvertaling (HSV)
Vertaling en voetnoten door M.V.

Het volgende is een fragment uit Ed Gaskin, “Martin Luther, the Reformation, and Christian Antisemitism”, *The Times of Israel*, zd:

Opmerking: Gaskin beweert dat het een mythe is dat de Joden Jezus hebben gedood. In feite leidden de Joodse leiders de campagne om Jezus te doden en manipuleerden ze de Romeinse stadhouder Pontius Pilatus om hem te laten executeren, hoewel Pilatus zei dat Jezus onschuldig was. De waarheid is echter dat Jezus werd gedood door de Joden, door de Romeinse regering en door elke zondaar die ooit heeft geleefd, want Hij heeft geleden en is gestorven als een offer aan God voor de zonde van de mens.

“Nu had de stadhouder de gewoonte, op het feest voor de menigte een gevangene los te laten, wie zij ook maar wilden. ¹⁶ Ze hadden toen een beruchte gevangene, die Barabbas heette. ¹⁷ Toen zij dan bijeenwaren, zei Pilatus tegen hen: Wie wilt u dat ik voor u zal loslaten, Barabbas of Jezus, Die Christus genoemd wordt? ¹⁸ Want hij wist dat zij Hem uit afgunst overgeleverd hadden. ¹⁹ Toen hij op de rechterstoel zat, stuurde zijn vrouw hem *een* boodschap: Laat je toch niet in met deze Rechtvaardige, want ik heb vandaag in een droom veel om Hem geleden. ²⁰ Maar de overpriesters en de oudsten haalden de menigte over dat zij om Barabbas zouden vragen en Jezus zouden ombrengen. ²¹ De stadhouder antwoordde hun en zei: Wie van deze twee wilt u dat ik voor u zal loslaten? Zij zeiden: Barabbas. ²² Pilatus zei tegen hen: Wat zal ik dan doen met Jezus, Die Christus genoemd wordt? Zij zeiden allen tegen hem: Laat Hem gekruisigd worden! ²³ Maar de stadhouder zei: Wat voor kwaad heeft Hij dan gedaan? Maar zij riepen des te meer: Laat Hem gekruisigd worden! ²⁴ Toen Pilatus zag dat hij niets bereikte, maar dat er veeleer opschudding ontstond, nam hij water, waste zijn handen voor de ogen van de menigte en zei: Ik ben onschuldig aan het bloed van deze Rechtvaardige. U moet maar zien. ²⁵ En heel het volk antwoordde en zei: Laat Zijn bloed maar komen over ons en over onze kinderen! ²⁶ Toen liet hij Barabbas voor hen los, maar nadat hij Jezus geseld had, gaf hij Hem over om gekruisigd te worden” (Mattheüs 27:15-26).

Aanvankelijk hoopte Luther Joden tot het christendom te bekeren, in de overtuiging dat als zij van katholieke onderdrukking werden bevrijd, zij Jezus als Messias zouden accepteren. Toen de Joden zijn boodschap echter afwezen, veranderde zijn houding tegenover hen drastisch.

Luthers vroege benadering van Joden

- In 1523 schreef Luther Dat Jezus Christus als Jood werd geboren, waarin hij betoogde dat Joden vriendelijk behandeld moesten worden zodat ze zich zouden bekeren.
- Hij bekritiseerde de katholieke vervolging van Joden, omdat hij vond dat dit hun bekering verhinderde.

Toen Joden echter weigerden het Christendom te accepteren, keerde Luther zich gewelddadig tegen hen.

Luthers antisemitische geschriften: tegen de jaren 1540 schreef Luther enkele van de meest hatefulijke en gevaarlijke werken tegen de Joden in de christelijke geschiedenis.

“Over de Joden en hun leugens” (1543)

In dit boek noemde Luther Joden het volgende:

- “Giftige, duivelse en kwaadaardige mensen”
- “Een godslasterlijke last” op de christelijke samenleving
- “Dieven en rovers” die verdreven of vernietigd moesten worden
- Luther pleitte ook voor geweld tegen Joden en spoorde heersers aan om:
- Verbranden van synagogen en Joodse scholen
- Joodse huizen vernietigen
- Confisqueren van Joodse religieuze boeken
- Verbod voor rabbijnen om les te geven
- Joden verdrijven uit christelijke gebieden

Deze ideeën beïnvloedden eeuwen van protestants antisemitisme, vooral in Duitsland.

“De Shem Hamphoras” (1543)

In dit werk bespotten Luther de joodse theologie en riep hij op tot de verdrijving van Joden. Hij beschreef Joden als het volk van de duivel en beweerde dat zij van redding uitgesloten waren.

De impact van Luthers antisemitisme

Luthers geschriften vormden een basis voor later Duits antisemitisme. Zijn ideeën:

- Gerechtvaardigde anti-Joodse beleidsmaatregelen in protestantse gebieden.
- Moedigde geweld tegen Joodse gemeenschappen aan.
- Later werden ze door nazi's gebruikt om de vervolging van Joden te rechtvaardigen.

Tegen de tijd van zijn dood in 1546 had Luther de protestantse houding tegenover Joden geradicaliseerd, wat de weg vrijmaakte voor verdere discriminatie en geweld.

2. Voortdurende vervolging van Joden in protestants en katholiek Europa.

Hoewel Luthers antisemitische ideeën extreem waren, was antisemitisme wijdverspreid in zowel protestants als katholiek Europa.

Joodse vervolging in protestantse gebieden

- Duitsland (16e–18e eeuw) – Protestantse heersers verdreven Joden uit verschillende steden, onder verwijzing naar Luthers geschriften.
- Engeland (17e eeuw) – Joden mochten onder Oliver Cromwell terugkeren, maar antisemitische beperkingen bleven bestaan.
- Scandinavië – Joden mochten grotendeels niet in Zweden, Noorwegen en Denemarken wonen.

Joodse vervolging in katholiek Europa

- Spanje en Portugal (16e–18e eeuw) – De Inquisitie bleef Joden achtervolgen die verdacht werden van het beoefenen van het jodendom in het geheim.
- Frankrijk – Joden werden geconfronteerd met uitzettingen, getto's en wettelijke discriminatie.
- Polen en Rusland – Joden leefden onder strenge wetten die hun rechten beperkten en hen dwongen in gesegregerde gebieden.

Zowel protestantse als katholieke leiders versterkten het idee dat Joden buitenstaanders waren en geen rechten verdienden in de christelijke samenleving.

3. Hoe christelijk antisemitisme de Holocaust beïnvloedde

Tegen de 19e en 20e eeuw hadden eeuwenlang christelijk antisemitisme de Europese samenleving diepgaand gevormd, waardoor Joden zondebokken werden voor politieke, sociale en economische problemen. Deze ideeën speelden een directe rol in de opkomst van de nazi-ideologie en de Holocaust.

Belangrijke manieren waarop christelijk antisemitisme de nazi-ideologie beïnvloedde

Luthers invloed op het nazi-antisemitisme

- Adolf Hitler prees Luther in *Mein Kampf* en noemde hem een groot hervormer.
- Nazi-propaganda gebruikte Luthers geschriften om anti-Joodse beleidsmaatregelen te rechtvaardigen.
- De Kristallnacht (1938), toen Joodse synagogen en bedrijven werden verbrand, werd op Luthers verjaardag als symbolische daad uitgevoerd.

Het vorige is een fragment uit Ed Gaskin, “Martin Luther, the Reformation, and Christian Antisemitism”, *The Times of Israel*, zd.

verhoevenmarc@skynet.be - www.verhoevenmarc.be - www.verhoevenmarc.be/NieuwsteArtikelen.htm